

רשימות חוברת פד

בס"ד.

פתח דבר

הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו – המשך רשימת המנורה (טו), המשך הפרק "בית המקדש וכליו ע"ד הדרוש", ובו יתבאר סדר הכניסה לעזרה והיכל בעבודתו הפרטית של כל אדם.

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכת"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראה מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים“

עש"ק פ' פקודי, ה'תשנ"ז
ברוקלין, נ.י.

וגם בכ"א בפרט כן הוא. דהנה רוב היום זה פונה לגפנו וזה פונה לתאנתו, ומושקע בזה, עד שנמצא הוא מחוץ לעזרה. אבל כשנזכר על תפקידו בעולם, ועושה חשבון בנפשו שהוא שלוחו של מקום בעוה"ז, מתחיל להכנס מן החוץ לביתו, וסדר ההליכה הוא:

עזרה — אוה"מ — ששם הכיור ומזה"ע, היינו דקודם לכל צריך לרחוץ ידיו ורגליו מהנדבק בהם במשך עסקו בעוה"ז. מזה"ע תפלה, עבודה שבלב (תענית ב') שכנגד תמידין תקנו (ברכות כו:): שהם קרבן עולה דוקא [עולת תמיד העשוי' בה"ס], כי הלב צ"ל כולו לה', ועסקיו יהיו בלא רתיחות הדמים וחמימות. וכנודע הפי' על מרז"ל יגיע כפיך כי תאכל אשריך (אבות ד' א'). (כפיך דוקא. ועשית דברים המותרים צ"ל בלא לב"י [וזהו הזכרון דהעשוי' בה"ס, דנק' שמו סיני שירדה שנאה לאו"ה עליו (שבת פט.) שנאה לכל ענינים הגשמיים], וע"י הלב שהוא מלך באיברים"י שיהי' עולה לה' כולו יהי' כדבעי. וכמרז"ל על מדת לב טוב שהוא כולל כמה מדות טובות (אבות ב' י').

מהעזרה נכנס להיכל"ט, שמגיע לזה שאין שייך כבר לפסולת והפסד, כי בכל דבר שמתעסק, גם בענינים הגשמיים, הוא לכוונה אלקית שהיא קיימת לעד, ובכל עשיותיו הוא ככהן עובד אלקים, וע"ד מש"כ ביד ה' דעות (פ"ג ה"ב) צריך האדם שיכון — זה הדבר. וסיים שם ה"ג נמצא המהלך בדרך זו — ב"ה.

ובהיכל ה' המנורה בדרום, שולחן בצפון, ומזה"פ באמצע, ומשוך כלפי חוץ, דבי' פגע ברישא וכנ"ל. כי תחלת כניסתו במדרג' זו הוא מזה"פ, שהוא הנק' מזבח מקטר קטרת (שמות ל' א), כי אין מקריבין קטורת על מזה"ע (מנחות נ.) — לבד מהנשיאים שהיתה הוראת שעה וכדאיתא שם — אבל לאידך גיסא לא הי' מערכה למזה"פ, כ"א לוקחים גחלים ממערכה ב' של קטרת הנערכת על מזה"ע (תמיד פ"ה מ"ה. יומא מה), שהרמז בזה הוא, כי חלוקים קרבנות מקטורת, שהקרבנות נק' לחמי

(ג) תו"א לא תהי' משכלה. ומרדכי יצא.

(ד) ספר יצירה ?

(טו) עזרה והיכל: ביטול יש ובמציאות דבן דמ"ה שמו"ע או רואה המלך (ויצג נט').

לאשי וגם ריח ניחות, משא"כ קטרת שהיא ריח בלבד, וכמש"נ ישימו קטורה באפיך (דברים לג' י') דקאי על הקטרת, וכדאיתא יומא (כו). ועייג"כ מו"נ ח"ג פמ"ה בטעם הקטרת. וא"כ החלוק ביניהם הוא ע"ד ריח הוא דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו (ברכות מג:), משא"כ אכילה. וזהו ג"כ שהקטרת עוצרת המגיפה (שבת פט:), כי הנשמה היא נצחית. והיא חביבה מכל הקרבנות (במד"ר פי"ח) [וגם קטרת בגימט' תריג בחלוף ק' בד' דאתב"ש (במדב"ר פי"ג. נחשון)]. ורומזת הקטרת שהאדם במדרי' שהנשמה לבדה המושלת, ומתקשר בה בלי מונע — קטרת תרגום ותקשר, וכדרז"ל על קטורה שקשרה פתחה ואין לה שייכות אלא לאברהם (רש"י בראשית כה' א' מב"ר) — אבל לבוא לעבודה דהיכל שהגולם זך וכנ"ל, גם ההתחלה בעבודה צ"ל באופן נעלה יותר, דכשמתבונן איך שהי' מושקע בהבלי העוה"ז וכו' וצר לו מאד מזה, יעמוד נגד כל מונע מהגוף וכו', ובסיוע עסקו בתומ"צ מקודם, שהתורה היא עוז ותושי' (תו"א בחדש הג'), עוז לנפש ומתשת כח הגוף (סנה' כו: וב"מ פד:), וגם המצות הרי כשזה קם זה נופל (פסחים מב:) ומצוה גוררת מצוה (אבות ד' ב'), ועייג"כ סוטה (כא:), עיכ"ז בא למדרי' עבודת הקטרת. וזהו שאין מערכה על מזה"פ [כי אין שייך כבר לגולם הווה ונפסד כעץ ואיברים שמהם נעשים הגחלים על מזה"ע], והגחלים שע"י מקטיר הקטרת באים ממזה"ע"י — ועיין יד תו"מ פ"ג ה"ה דלרמב"ם בעי' מאוכלות דוקא, והראב"ד פליג עלי'.

ורק אחר דפגע במזה"פ פגע במנורה ושלחן הרומזים על ב' סוגי עבודות האדם: הרוחנית, תורה ותפלה, מנורה, ובענינים הגשמיים, שולחן, וכרמז רז"ל הרוצה להחכים להעשיר וסימנך מנורה שלחן (ב"ב כה:) וכמשי"ת [וע"ד כמו שאסור לאכול קודם התפלה (ברכות י:) או לעשות חפציו (שם יד:), וגם ת"ת משתדלים להתפלל קודם (ברכות ה: עיי"ש ברש"י ותוס'), ועכ"פ ברכת התורה קודמת. וכמו"כ הוא בשבת — היכל — אף שאז האכילה נעלית יותר]. ואחרי ההתקשרות כללית ביתר שאת, מזה"פ [ע"ד חנוך לנער. התחלות קשות], מתחיל בפרטי העבודה מנורה ושלחן.

נח. והנה, נוסף על האמור לעיל (סנ"ה) שכללות בני נחלקים לג' חלוקות כנגד ג' החלוקות שבמשכן ומקדש — גם בכל אחד מישראל בפרט כן הוא.

דהנה, במשך רוב היום, זה פונה לגפנו וזה פונה לתאנתו²⁴⁴, ומושקע בזה, עד שנמצא הוא מחוץ לעזרה, כיון שעוסק בעניני חול שמחוץ לבית המקדש. אבל כשזכר על תפקידו בעולם, ועושה חשבון בנפשו שהוא שלוחו של מקום בעוה"ז — אזי מתחיל להכנס מן החוץ לביתו, להמשכן ומקדש שבנפשו פנימה²⁴⁵.

וסדר ההליכה בהכניסה מן החוץ למשכן ומקדש הוא: עזרה — חצר אוהל מועד, ואח"כ היכל — אוהל מועד וכו', כדלקמן.

נט. לכל לראש היא הכניסה מהחוץ לעזרה — ובמשכן חצר אוהל מועד — ששם הכיור ומזבח העולה, וענינם בעבודת האדם: כיור, שממנו רוחצים הכהנים ידיהם ורגליהם בכניסתם לעזרה, היינו, דקודם לכל צריך האדם הנכנס לעזרה לרחוץ ידיו ורגליו מהנדבק בהם במשך עסקו בעוה"ז בהיותו מחוץ לעזרה.

ואח"כ יכול לגשת לעבודה דמזבח העולה — שרומז על תפלה, שהיא עבודה שבלב (תענית ב, א), שכנגד תמידין תקנו (ברכות כו, ב), שהם קרבן עולה דוקא [כמ"ש²⁴⁶ "עולת תמיד", ומוסיף "העשוי" בהר סיני", כדלקמן], שקרב כולו לה', כי, הלב (עבודה שבלב היא תפלה) צריך להיות כולו לה',

והענין בזה — שחמימות והתפעלות הלב צ"ל כולו לה', ואילו עסקיו יהיו בלא רתיחות הדמים וחמימות, וכנודע הפירושו²⁴⁷ על מרז"ל "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא" (אבות פ"ד מ"א. ²⁴⁸), "יגיע כפיך" דוקא, שרק "הכפים יגיעים או הרגלים ושאר אברים החיצונים בלא לב כו", כי הלב

244 ע"ד לשון הכתוב "איש תחת גפנו ותחת תאנתו" (מ"א ה, ה. מיכה ד, ד).

245 כמ"ש (תרומה כה, ח) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" — בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד (ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד).

246 פנחס כה, ו.

247 ראה לקו"ת שלח מב, ד. וראה גם לקו"ש ח"א ע' 188. ועוד.

248 אולי כוונת רבינו להוסיף גם הציון לברכות ח, א: "גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים, דאילו גבי ירא שמים כתיב אשרי איש ירא את ה', ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב יגיע

צריך להיות כולו לה', ועשיית כל הדברים המותרים (נוסף על עסקיו)
צריך להיות בלא לבי,

[וזוהו "עולת תמיד העשוי" בהר סיני" — שכדי להיות "עולה"
("עולת תמיד") שכולו לה', צ"ל הזכרון ד"העשוי" בהר סיני", דנקרא
שמו סיני ע"ש "שירדה שנאה לאומות העולם עליו" (שבת פט, א),
היינו, שנאה לכל ענינים הגשמיים²⁵⁰],

וע"י הלב שהוא מלך באיברים²⁵¹, שיהי' עולה לה' (ע"י עבודה
שבלב, תפלה שכנגד תמידין שהם קרבן עולה) — אזי האדם כולו יהי'
כדבעי, כמו קרבן עולה שקרב כולו לה', וכמרז"ל על מדת "לב טוב"
שהוא כולל כמה מדות טובות (אבות פ"ב מ"מ²⁵²), ומזה מובן שכל
מציאות האדם תלוי' בלב, ולכן, כאשר הלב הוא כולו לה', נעשה כל
האדם כולו לה'.

ס. ולאחר שרחץ ידיו ורגליו מהנדבק בהם במשך עסקו בעוה"ז
(כיוור), ופעל בעצמו שהלב יהי' כולו לה' (מזבח העולה) בהיותו בעזרה
— הנה מהעזרה נכנס להיכל^{טו}:

הכניסה להיכל שהוא בדוגמת עולם הגלגלים שאין בו פסולת

(ג) ראה תו"א ד"ה לא תהי' משכלה, וד"ה ומרדכי יצא²⁴⁹.

(ד) ראה ספר יצירה²⁵¹?

(טו) החילוק בין עזרה והיכל: ביטול היש וביטול במציאות, בירור דב"ן

כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא, ולגבי ירא שמים
וטוב לך לא כתיב ב"י" — שצריך להיות ענין היגיעה, "גדול הנהנה מיגיעו", אלא שהיגיעה
צ"ל באופן ד"יגיע כפיך" בלבד.

(249) בד"ה לא תהי' משכלה (עט, א): "צריך הוא שלא יטה לבו אפילו לדברים המותרים
להיות מקושר בהם בכל לב ונפש, כי אפשר לעולם שיתקיים עשיית דברים המותרים בלא לב
ג"כ. ואם הטה לבו ונקשר להיות בהבלי העולם, א"א להיות כלי קבול עד שיטהר כו". ובד"ה
ומרדכי יצא (צב, ד): "בשעת מ"ת הי' רצון כל ישראל אליו ית', וכל עניני הגוף הי' בבחי'
אחור .. כמו שאין להם גופים, וממילא היו בבחי' פנים כמים הפנים וגו' .. ועכשיו ג"כ צ"ל
כל דבר גופני בבחי' אחור .. אכילה ושאר דברים שצ"ל כאלו כפאו שד כו".

(250) ראה אוה"ת פינחס ע' א'קנא.

(251) בספר יצירה פ"ו מ"ה: "לב בנפש כמלך" (וראה גם ירושלמי תרומות ספ"ח: "כל
האברים תלוין בלב". מדרש תהלים יד בתחלתו: "רמ"ח אברים שבאדם כולם הולכים אחר
הלב". אותיות דר"ע אות ל': "הלב שקול כנגד כל האברים").

(252) ושם (ע"פ חלוקת המשניות בסידור אדה"ז): "איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם,
רבי אליעזר אומר עין טובה .. חבר טוב .. שכן טוב וכו', רבי אלעזר אומר לב טוב. אמר
להם (רבן יוחנן בן זכאי) רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם".

והפסד, וגולמו זך ונקי (כנ"ל סנ"ד) — מורה שהאדם מגיע למצב כזה שאין שייך כבר לפסולת והפסד, כי, בכל דבר שמתעסק, גם בענינים הגשמיים, הוא רק לכוונה אלקית (ללא עירוב כוונה אחרת, שלילת פסולת) שהיא קיימת לעד (שלילת הפסד), ובכל עשיותיו הוא ככהן עובד אלקים,

וע"ד מש"כ ביד הל' דעות (פ"ג ה"ב) "צריך האדם שיכוון לבו וכל מעשיו כולם לידע את השם ברוך הוא בלבד, ויהי שבתו וקומו ודבורו הכל לעומת זה הדבר". וסיים שם (ה"ג) "נמצא המהלך בדרך זו כל ימיו עובד את ה' תמיד, אפילו בשעה שנושא ונותן ואפילו בשעה שבועל, מפני שמחשבתו בכל כדי שימצא צרכיו עד שיהי גופו שלם לעבוד את ה', ואפילו בשעה שהוא ישן, אם ישן לדעת כדי שתונח דעתו עליו וינוח גופו כדי שלא יחלה ולא יוכל לעבוד את ה' והוא חולה, נמצאת שינה שלו עבודה למקום ברוך הוא".

סא. ובפרטיות יותר — בנוגע לפרטי הכלים שבהיכל והעבודה בהם:

בהיכל הי' המנורה בדרום, שולחן בצפון, ומזבח הפנימי באמצע, ומשוך כלפי חוץ²⁵⁴.

ובירור דמ"ה, פסוד"ז ברכות ק"ש וק"ש ושמו"ע או רואה המלך (ד"ה ויצג תרנ"ט²⁵³).

253) ושם (סה"מ תרנ"ט ע' קלד ואילך): "ביטול היש .. זהו מה שמתבטל ממהותו הראשון אבל מ"מ לא נכלל עדיין במדרגה העליונה .. עד"מ .. כאשר נקרא אדם אל המלך מתבטל מהתפשטות ישותו מפני קטנות ערכו לגבי רוממות המלך .. ובטול זה הוא קודם שנכנס (אל) המלך פנימה. אך בכניסתו בהיכל המלך שרואה את המלך בעיניו מתבטל בביטול עצמי מצד רוממות עצמות המלך .. מראיית המלך עצמו .. הביטול דפסוקי דזמרה וברכת ק"ש וק"ש .. הוא בבחי' ביטול היש לבד כו', ואח"כ בחי' קול דממה דקה דתמן קאתי מלכא, והיינו הביטול דשמו"ע שהוא הביטול שמצד החכמה .. בחי' ראי' שרואה מהות ועצם האור האלקי .. וב' בחי' ביטול הנ"ל זהו"ע אכילת אדם ואכילת מזבח שהוא בחי' בירור דב"ן ובירור דמ"ה .. דהבירור הא' שנעשים בבחי' ביטול היש זהו"ע בחי' בירור דב"ן .. וזהו ג"כ ענין אכילת מזבח, ואז .. נכללים בבחי' הביטול דמ"ה שהו"ע אכילת אדם". — ועפ"ז מבאר רבינו החילוק שבין עזרה להיכל, שעזרה (שבה הכיור ומזבח העולה) ענינה ביטול היש (ביטול מהותו הקודמת), ובירור דב"ן, שזהו"ע דאכילת מזבח (מזבח העולה שבעזרה)*, משא"כ ההיכל ענינו ביטול במציאות, כרואה את המלך.

254) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ז.

(* וראה בארוכה סה"מ תרס"ג ע' נא ואילך).

וכיון שמזבח הפנימי משוך כלפי חוץ, נמצא, דבי' פגע ברישא בכניסתו להיכל, וכנ"ל²⁵⁵, כי, תחלת כניסתו במדריגה זו (מדריגת ההיכל) שכל עשיותיו הן לכוונה אלקית ככהן עובד אלקים (כנ"ל סנ"ט) הוא מזבח הפנימי.

וביאור הענין:

יחודו של מזבח הפנימי — שהוא הנקרא "מזבח מקטר קטרת" (שמות ל' א'), כי אין מקריבין קטורת על מזבח העולה (מנחות נ, א),

— לבד מהנשיאים שהקריבו קטורת על מזבח החיצון, מזבח העולה, לפי שהיתה הוראת שעה, וכדאיתא במנחות שם²⁵⁶ —

אבל לאידך גיסא — לא הי' מערכה למזבח הפנימי, כי אם לוקחים גחלים ממערכה שני' של קטורת הנערכת על מזבח העולה (תמיד פ"ה מ"ה. יומא מה, א²⁵⁷).

ויש לומר, שהרמז בזה הוא, שגם במדריגת מזבח הפנימי שלמעלה מגולם הוה ונפסד דעצים (שלכן לא היתה לו מערכה), יש גחלים שבאים מעצי המערכה של מזבח העולה שבעזרה, גולם הוה ונפסד (אלא שנשרף ע"ג המזבח) — ע"ד ובדוגמת הפגיעה במזבח הפנימי בתחילת בואו מן העזרה, כדלקמן.

סב. ובהקדם מעלת הקטורת שמקריבין על מזבח הפנימי — כי חלוקים קרבנות מקטורת, שהקרבנות נקראים "לחמי לאשי"²⁵⁸ וגם "ריח ניחוח"²⁵⁹, אוכל (לחם) וגם ריח, משא"כ קטורת שהיא ריח בלבד, וכמש"נ "ישימו קטורה באפיך" (דברים לג' י') דקאי על

255) כנראה הכוונה למ"ש לעיל (סל"ב) שבהליכת הכהן ממזרח למערב בין מזבח למנורה פגע בנר הצפוני תחילה, ומזה מובן, שפגע במזבח תחילה.

256) ושם (ובפרש"י): "קטרת שעלה ליחיד על מזבח החיצון והוראת שעה היתה (דשוב לא הי' בא על מזבח החיצון), היכא .. בנשיאים".

257) בתמיד שם (ובפ"י הרע"ב): "מי שזכה במחתה (להוליך הגחלים למזבח הזהב) נטל מחתת הכסף ועלה לראש המזבח ופנה את הגחלים הילך והילך וחתה". וביומא שם: "בכל יום היו שם ארבע מערכות .. אחת מערכה גדולה, ואחת מערכה שני' של קטורת .. מנלן, אמר קרא היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה, זו מערכה גדולה, ואש על המזבח תוקד בו, זו מערכה שני' של קטורת".

258) פינחס כח, ב.

259) תצוה כט, יח. ועוד.

הקטרת, וכדאיתא ביומא (כו, א) ²⁶⁰. ועיין ג"כ מו"נ ח"ג פמ"ה בטעם הקטרת ²⁶¹.

וא"כ, החילוק ביניהם הוא ע"ד החילוק שבין ריח לאכילה, שריח הוא דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו (ברכות מג, ב²⁶²), משא"כ אכילה שגם הגוף נהנה ממנה,

וזהו ג"כ שהקטרת דוקא (ולא קרבנות) עוצרת המגיפה (שבת פט, א²⁶³), כי, קטורת היא ריח שהנשמה נהנית ממנו, והנשמה היא נצחית — שבזה מודגשת השייכות דקטורת לנשמה דוקא,

ולכן גדלה מעלת הקטורת שהיא חביבה מכל הקרבנות (במדב"ר פי"ח, ח) — להיותה ריח בלבד (ללא אכילה, כמו קרבנות) ששייך לנשמה ²⁶⁴.

ווגם: קטרת בגימטריא תריג בחלוף ק' בד' דאתב"ש (במדב"ר פי"ג²⁶⁵, בקרבן נחשון²⁶⁶) — שבזה מודגשת מעלתה הרוחנית של הקטורת שמרומז בה כללות ענין המצוות].

וכיון שהקטורת ענינה ריח שהנשמה לבדה (ללא עירוב הגוף) נהנית ממנו, נמצא, שרומזת הקטרת שהאדם הוא במדריגה שהנשמה לבדה (ללא עירוב הגוף) היא המושלת בו, ואז הוא מתקשר בה' בלי מונע — כמרומז ב"קטורת" שהוא מלשון קשר, כפי שמצינו ש"וקטרת" הוא התרגום ד"ותקשר" ²⁶⁷, וכדרשת רז"ל על קטורה שקשרה פתחה

260) ושם: "חדשים לקטורת .. מעולם לא שנה אדם בה .. מפני שמעשרת .. דכתיב ישימו קטורה באפך, וכתיב בתרי' ברך ה' חילוי".

261) ושם: "כיון שהמקום המקודש נשחטין בו זבחים רבים בכל יום, ומחתכין בו בשר ונקטר, ונרחצין בו הקרביים, אין ספק שאילו הניחוהו כפי המצב הזה בלבד, הי' ריחו כריח בית המטבחים, ולפיכך צוה בו בהקטרת הקטורת פעמים בכל יום בבוקר ובין הערביים, כדי לבשם ריחו וריח בגדי כל העובדים שם .. וגם זה ממה שמקיים יראת המקדש .. כי הנפשות נינוחות מאד לריחות הבשמים ונמשכות אליהן".

262) ושם: "איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו, הוי אומר זה הריח".
263) ושם (ובפרש"י): "מסר לו (למשה בעלותו למרום) דבר (סודו), להקטיר מחתות קטורת בשעת מגפה ולעמוד בין החיים ובין המתים), שנאמר ויתן את הקטורת ויכפר על העם ואומר ויעמוד בין החיים ובין המתים וגו'".

264) ראה גם לעיל (סוסנ"ד) שקטורת שייכת לקדש הקדשים שהוא בדוגמת עולם המלאכים, צורה בלי גולם כלל (למעלה גם מהיכל, שיש בו גולם, אלא שהוא ברור זך ונקי).
265) ושם (טו-טז): "מלאה קטרת .. ק' מתחלפת בד', א"ת ב"ש ג"ר ד"ק, ועולה חשבון התיבה .. למנין תרי"ג".

266) צ"ע הכוונה — כי, במדרש שלפנינו הוא בקרבנו של נתנאל בן צוער נשיא ישכר.

267) כמ"ש (וישב לח, כח) "ותקשר על ידו גו'", ותרגם אונקלוס "וקטרת על ידי' כו'".

ואין לה שייכות אלא לאברהם (רש"י בראשית כה' א' — מב"ר²⁶⁸), וענינו בעבודה — שהאדם מתקשר עם הקב"ה להיות שייך אליו בלבד, והתקשרות זו היא בלי מניעה, כיון שאין הגוף תופס מקום כלל, ורק הנשמה היא המושלת עליו²⁶⁹.

ומזה מובן שמדריגת הקטורת, שהנשמה לבדה מושלת ומתקשר בה' בלי מונע, היא מדריגה נעלית יותר ממדריגת ההיכל²⁷⁰; אבל אעפ"כ, כדי לבוא לעבודה דהיכל, שהגולם זך, וכנ"ל שענינו הגשמיים הם בשביל כוונה אלקית כו' — הנה גם ההתחלה בעבודה זו צ"ל באופן נעלה יותר, וזהו שתיכף בכניסתו לעבודה דהיכל פגע תחילה במזבח הפנימי שבו נעשית עבודת הקטורת.

סג. וההסברה בזה — דלכאורה כיצד תוכל להיות תחלת הכניסה לעבודה דהיכל באופן נעלה כזה — דכשמתבונן איך שהי' תחלה מושקע בהבלי העוה"ז וכו', וצר לו מאד מזה, אזי יעמוד נגד כל מונע מהגוף וכו',

ובסיוע עסקו בתומ"צ מקודם, שהתורה היא עוז ותושי' (תו"א ד"ה בחדש השלישי ובהוספות²⁷¹), עוז לנפש ומתשת כח הגוף

(ראה אוה"ת תולדות קנב, סע"א: "ענין קטרת שהוא לשון קשר, כי כל קשר שבפסוק מתורגם בלשון קטר כמו .. ותקשור שני על ידו וקטרת על ידי' כו'").

268 בפרש"י*: "קטורה, זו הגר, ונקראת קטורה על שם .. שקשרה פתחה שלא נודווגה לאדם מיום שפרשה מאברהם". ובב"ר פס"א, ד: "כזה שהוא חותם גנוכה ומוציאה בחותמת קטורה וחתומה".

269 ראה גם סה"מ מלוקט ח"ב ע' קכב. ח"ג ע' קנב.

270 כלומר, לא זו בלבד שנרגשת מציאות הגוף אלא שהוא טפל ובטל לנשמה, וכל ענינו הגשמיים הם בשביל כוונה אלקית שהיא קיימת לעד (שזוהי מדריגת ההיכל שגולמו זך ונקי ללא פסולת והפסד, כנ"ל ס"ס), אלא יתירה מזה, שלא נרגשת מציאות הגוף וענינו הגשמיים, אלא כל ענינו הוא הנשמה (וע"ד המבואר בסה"ש תש"ג ע' 145 במעלת סעודת מצוה לגבי סעודת שבת ויו"ט).

271 ושם (סז, ב): "התורה שנק' עוז נק' ג"כ תושי' .. העוז של התורה ליתן כח לנפש האלקית ולהתיש כח גשמיות הגוף וחומריותו". ובהוספות (קט, ב): "עוז וכח לנשמות האלקות בלתי יכשל כחם בעוונות ולא יהי' מקום ליניקות החיצונים .. ונמצא יש בתורה ב' הפיכים, עוז ותושי', עוז לישראל ותושי' לאוה"ע" (ומוסיף, "ולכך נק' סיני שירדה שנה לאומות העולם").

(* אולי מציין רבינו גם לפרש"י — משום שברש"י ה"ז בהמשך למ"ש לפני"ז: "שנאים מעשי' כקטורת ושקשרה כו'". בוא"ו המוסיף (דלא כבב"ר שהם ב' פירושים שונים — ראה לקו"ש חט"ו ע' 174). שעפ"ז מודגשת יותר השייכות דקשירה ל"קטורת".

(סנהדרין כו, ב וב"מ פד, א²⁷²), וגם ע"י המצוות ניתוסף כח כנפש ונחלש כח הגוף, שהרי כשזה קם זה נופל (פסחים מב, ב²⁷³), ומצוה גוררת מצוה (אבות פ"ד מ"ב), ועיין ג"כ סוטה (כא, א) ש"מצוה בעידנא דעסיק בה מגנא ומצלא" (מגנא מן היסורין ומצלא מיצה"ר שלא יכשילנו לחטא²⁷⁴),

הנה על ידי כל זה (תוקף העמידה נגד כל מונע מהגוף, והתשת כח הגוף כו') בא למדריגת עבודת הקטרת — שהנשמה לבדה היא המושלת בו ומתקשר בה' בלי מונע — תיכף בכניסתו לעבודה דהיכל.

סד. וזהו שאין מערכה על מזבח הפנימי [כי, בהיותו במדריגת ההיכל אין שייך כבר לגולם שהוא הווה ונפסד כעץ ואיברים שמהם נעשים הגחלים על מזבח העולה שבעזרה], והגחלים שעל ידם מקטיר הקטרת באים ממזבח העולה טז:

בהקטרת הקטורת על מזבח הפנימי (שאינו שייך לגולם הוה ונפסד) ע"י גחלים שבאים ממזבח העולה שבעזרה, ששם ישנו גולם הוה ונפסד, שהוא למטה גם ממדריגת הגולם שבהיכל שהוא זך ונקי —

(טז) ראה הביאור בזה בדרושי חסידות — המשך תער"ב²⁷⁵.

272) בסנהדרין שם: "למה נקרא שמה תושי, מפני שהיא מתשת כחו של אדם". ובב"מ שם (ובפרש"י): "חזי" ריש לקיש (לר' יוחנן) ושוור (קפץ) לירדנא אבתרי, אמר לי' (ר' יוחנן) חילך לאורייתא (כמה כחך יפה לסבול עול תורה), קביל עלי' (עול תורה), בעי למיהדר לאתויי מאני' ולא מציי" (לקפץ כבראשונה, דמשקבל עליו עול תורה תשש כחו).
273) ושם (בנוגע לצור וירושלים): "אמלאה החרבה, אם מלאה זו חרבה זו, ואם מלאה זו חרבה זו".

274) פרש"י שם.

275) לע"ע לא מצאנו ביאור ענין זה להדיא בהמשך תער"ב. — וראה המשך תרס"ו ע' קמד: "ריח שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף. . הו"ע ריח הקטורת שהי' על מזבח הפנימי, דקטרת מל' התקשרות. . התקשרות עצם הנשמה שמתקשרת באו"א ס"ה. . והוא בחי' התפעלות פנימיות הלב שלמעלה מבחי' התלהבות דשלהבת י"ה. . ולכך לא הי' צריך להיות אש שלמעלה ע"ג המזבח הפנימי. . שאין זה ענין בחי' התלהבות במורגש כו' (וכמו אור הנר שאינו ברעש כו', וכמ"ש במ"א* ההפרש בין אש המנורה לאש הקרבנות, דאש הקרבנות הוא ברעש. . ואש המנורה הוא בחשאי. . כו'), רק שמצוה להביא גחלים לוחשות ממזבח החיצון אל מזבח הפנימי, דהיינו שיהי' מן הבירורים דרפ"ח ניצוצות שכבר הוברר להיות עי"ז ענין הקטרת העולה מן הגחלים להיות מעלה לנשמות מעלה מעלה לאשתאבא בגופא דמלכא כו', והיינו שע"י העבודה בבירור הנה"ב עי"ז דוקא הוא העלי' דנה"א כו'".

(* ראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תתנ. ע' תתקעד. ע' א'כח.

מרומז, שהפגיעה במזבח הפנימי שבו היא העבודה היותר נעלית דקטורת שהנשמה לבדה היא המושלת כו', היא תיכף בהכניסה להיכל, כשזה עתה באים מהעזרה שיש בה גולם הוה ונפסד,

אלא שלזה צריך להקדים תוקף העמידה נגד כל מונע מהגוף והתשת כח הגוף (כנ"ל שעי"ז בא למדריגת עבודת הקטורת), שזהו"ע ה"גחלים" דוקא, שנעשים ע"י שריפת הגולם.

— ועיין יד ה' תמידין ומוספין פ"ג ה"ה²⁷⁶ דלדעת הרמב"ם בעינן גחלים מאוכלות דוקא, שמורה על ביטול הגולם לגמרי, והראב"ד פליג עלי', וס"ל שלא בעינן גחלים מאוכלות דוקא, אלא מספיקה גם הפעולה דחלישות הגולם.

סה. ונחזור לעניננו — שבכניסתו להיכל פגע במזבח הפנימי תחילה, ורק אחר דפגע במזבח הפנימי, פגע במנורה ושלחן, הרומזים על ב' סוגי עבודות האדם:

העבודה הרוחנית, תורה ותפלה — נרמזת במנורה, והעבודה בענינים הגשמיים, אכילה ושאר חפציו — נרמזת בשולחן, וכרמז רז"ל הרוצה להחכים ידרים להעשיר יצפין וסימנך מנורה בדרום ושלחן בצפון (ב"ב כה, ב), היינו, שמנורה שייכת לענינים רוחניים (חכמה), ושולחן שייך לענינים גשמיים (עשירות), וכמו שיתבאר לקמך²⁷⁷.

[וענין זה (שקודם פגע במזבח הפנימי ואח"כ פגע במנורה ושלחן) הוא ע"ד כמו שאסור לאכול קודם התפלה (ברכות י, ב²⁷⁸) או לעשות חפציו (שם יד, א²⁷⁹), ולא רק בנוגע לאכילה ועשיית חפציו, אלא גם בנוגע לתלמוד תורה משתדלים להתפלל קודם (ברכות ה, ב

276) ושם: "כיצד חותה וכו', ונוטל מן הגחלים שנתאכלו במערכה שני". ובהשגת הראב"ד: "אין זה בנוסחא המדוייקת* לענין קטרת, אלא לענין תרומת הדשן".

277) בפרק "מזרח ומערב מונחת".

278) ושם: "מאי דכתיב לא תאכלו על הדם, לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם .. כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל עליו הכתוב אומר ואותי השלכת אחרי גויך .. גאיך, אמר הקב"ה לאחר שנתגאה זה קבל עליו מלכות שמים".

279) ושם: "אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל, שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו".

(* ראה שינויי נוסחאות במשנה תמיד שם, שיש נוסחא: "וחתה מן המאכלות הפנימיות". וראה תויו"ט שם, וביומא פ"ד מ"ג.

עיי"ש ברש"י ותוס'²⁸⁰), ועכ"פ ברכת התורה (שהיא דוגמת תפלה) בהכרח שתהי' קודמת לתלמוד תורה, שהרי אסור ללמוד קודם ברכת התורה²⁸¹, ודוגמתו בנדו"ד, שמזבח הפנימי (קטורת, שדוגמתו היא ההתקשרות לתפלה²⁸²) קודם לשולחן (שרומז על הענינים הגשמיים, כמו אכילה ועשיית חפציו), וקודם גם למנורה (שרומזת על הענינים הרוחניים, כמו תלמוד תורה²⁸³).

ולמעיר, שהאיסור לאכול קודם התפלה (שדוגמתו הקדימה למזבח הפנימי לשולחן) הוא לא רק בימות החול, שאז הגולם (האכילה וכו') אינו זך ונקי כ"כ, אלא כמו"כ הוא בשבת — שהוא דוגמת ההיכל — דאף שאז הגולם זך ונקי, ובמילא האכילה היא נעלית יותר (כנ"ל סנ"ו), מ"מ, צריך להקדים תחילה תפלה, ענינו של מזבח הפנימי שבו פוגע תחילה].

והענין בזה — שאחרי ההתקשרות הכללית להקב"ה ביתר שאת, המרומזת בפגיעה במזבח הפנימי שעליו מקטירים הקטורת [שהיא בדוגמת החינוך שבהתחלת העבודה, ע"ד "חנוך לנער"²⁸⁴, "כמשל התינוק שמחנכין אותו .. ע"י איזו תוספת כמו איזו התקרבות או איזו מתנה .. משום שכל התחלות קשות"²⁸⁵], אזי מתחיל בפרטי העבודה, שהם מנורה ושולחן.

280) בברכות שם: "אבא בנימין אומר .. על תפלתי שתהא .. סמוך למטתי". ובפרש"י: "כל ימי נזהרתי שלא לעשות מלאכה ושלא לעסוק בתורה כשעמדתי ממטתי עד שאקרא ק"ש ואתפלל". ובתוס': "רש"י פירש אפילו ללמוד, שאסור ללמוד קודם תפלה. ולא ידעתי מנא לי, אבל רא"י דשרי ללמוד קודם וכו'".*

281) ראה טושו"ע ואדה"ז או"ח ר"ס מז.

282) ראה אוה"ת ויקהל ע' ב'רא (ומבאר שם שיש תפלה שהיא בדרגת תמידים שמקריבים על מזבח החיצון (כנ"ל סנ"ט), ויש תפלה שהיא בדרגת קטורת שמקריבים על מזבח הפנימי).

283) ראה תו"א ויקהל פח, ג"ד.

284) משלי כב, ו.

285) לקו"ת נשא כט, א — בביאור ענין הקטורת שהקריבו הנשיאים ע"ג מזבח החיצון (ועיי"ש שהחינוך ע"י הקטורת הו"ע של מקיף, ודוגמתו בנדו"ד — שרק פגע במזבח הפנימי).

* ולהעיר מלקו"ת ברכה צו, ב — לאחרי שמביא פרש"י ותוס' הנ"ל: "אבל באמת אין זה משום איסור, אלא שמעלת העסק בתורה שאחר התפלה הוא גבוה יותר מתורה שקודם התפלה כו'".